

Pozivamo vas u subotu 15. lipnja 2024. na

proslavu

„70. godišnjice izgradnje Hraščinske piramide“

Program manifestacije:

- 11:40 sati, okupljanje sudionika na željezničkoj stanici Hraščina-Trgovište i polazak prema Trgovišću. Na raspolaganju su planinarski vodiči PD Ravna gora.
- 12:30 sati, okupljanje sudionika kod lovačkog doma u Trgovišću, otvorenje manifestacije i pozdravni govori.
- 13:00 sati, početak pohoda prema obilježju pada Hraščinskog meteorita i dalje prema Hraščinskoj piramidi na vrhu Šajan iznad Trgovišća.
- 15:00 sati, početak zabavnog programa na vrhu Šajan.
- 19:30 sati završetak programa i polazak prema željezničkoj stanici Hraščina-Trgovište

Vlak iz Varaždina:

- 10:35 sati, polazak vlaka sa željezničkog kolodvora u Varaždinu
- 11:32 sati, dolazak vlaka na željezničku stanicu Hraščina-Trgovište

Vlak iz Zagreba:

- 9:55 sati, polazak vlaka s Glavnog kolodvora u Zagrebu
- 11:24 sati, dolazak vlaka na željezničku stanicu Hraščina-Trgovište (presjedanje u Zaboku)

Povratak vlakom za Varaždin:

- 20:11 sati, polazak vlaka sa željezničke stanice Hraščina-Trgovište

Povratak vlakom za Zagreb:

- 20:20 sati, polazak vlaka sa željezničke stanice Hraščina-Trgovište (presjedanje u Zaboku)

Dolazak automobilom ili autobusom:

Autocestom A4 Zagreb – Varaždin, izlaz Breznički Hum
Državnom cestom D24 Zabok – Novi Marof

Prijave se primaju na e-mail adrese:

PD Ravna gora Varaždin: pd.ravna.gora@hps.hr

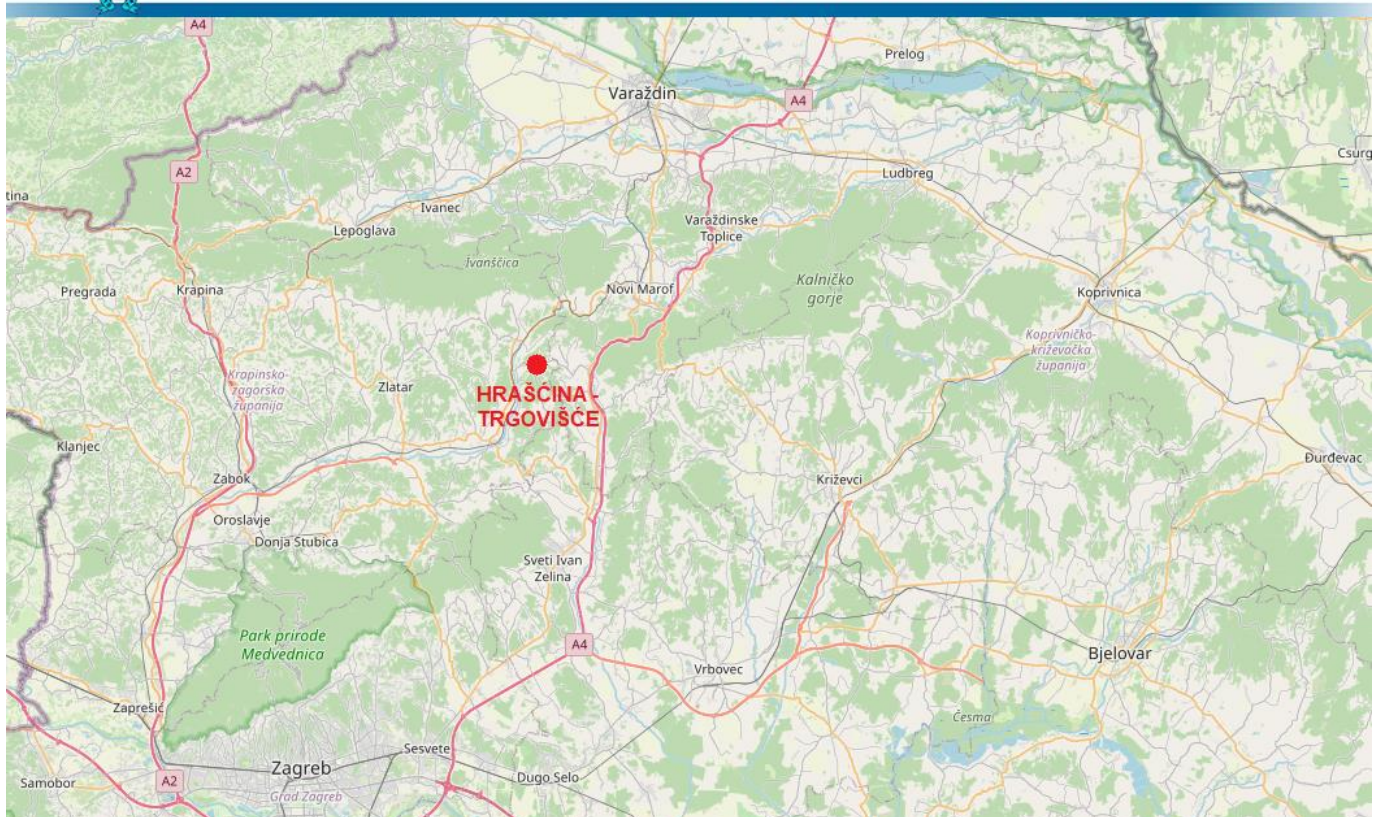
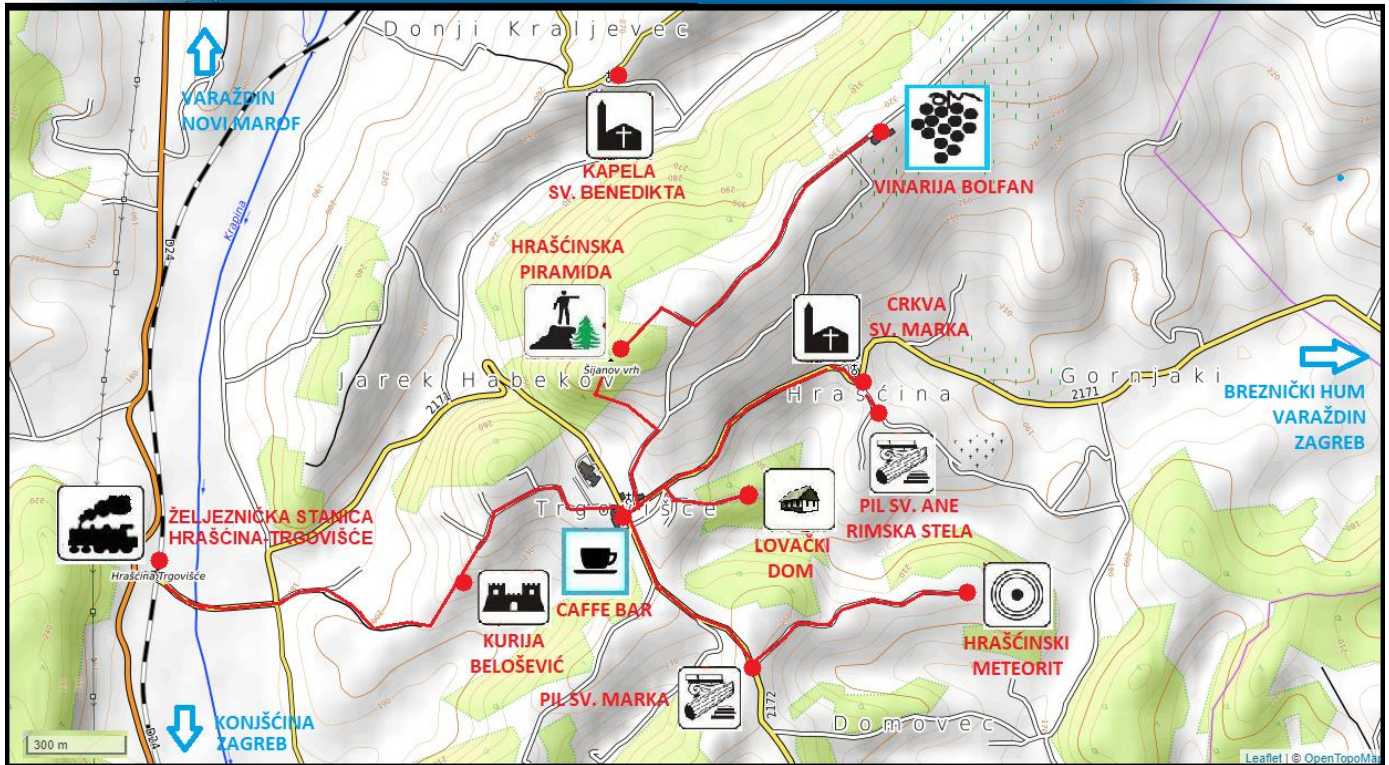
Klub ljubitelja zavičajne baštine Hraščina: bastina.hrascine@gmail.com

Molimo prijave najkasnije do petka 8. lipnja 2024.

Vodiči: Dubravko Šincek . . . . . mob: +385 98 936 8063; . . . . e-mail: dubravko.sincek@gmail.com

i ostali vodiči PD Ravna gora

Karte i informacije nalaze se na sljedećim stranama

Informacije o kulturno-povijesnim znamenitostima općine Hraščina nalaze na sljedećoj strani.

INFORMACIJE O KULTURNO-POVIJESNIM ZNAMENITOSTIMA OPĆINE HRAŠĆINA

Pipinićeva ili Hrašćinska piramida na dominantnom brdu Šajan iznad Trgovišća. Današnju željeznu piramidu izgradili su hrašćinski lovci 1980. godine na mjestu gdje je stajala stara drvena piramida koju su podigli planinari iz PD Hrašćina-Trgovišće 1954. godine pod vodstvom nastavnika Branka Pipinića. Piramida je jedan od najljepših vidikovaca u Hrvatskom zagorju. S nje se pruža pogled na južne padine Ivanšćice, zapadni Kalnik i Humščak, na istok do Papuka i na jug prema Medvednici, a za lijepog vremena preko Moslavačke gore vide se planine u Bosni.

Hrašćinski meteorit

Na nebu iznad današnje Općine Hrašćina u Hrvatskom zagorju dana 26. svibnja 1751. oko 18 sati pojavila se vatrena kugla koja se uz prodoran zvuk nalik eksploziji rasprsnula na dva dijela. Svjetleći meteor navodno se mogao vidjeti s udaljenosti od oko 100 kilometara. Meteorit poznat kao Hrašćinski meteorit ili Zagrebačko željezo (službeni naziv Hraschina meteorite) zabio se u zemlju iz koje su izvađena dva metalna komada, jedan mase 39,8 kg, a drugi mase oko 9 kg. Veći je otpremljen u Beč gdje se čuva u Prirodoslovnom muzeju u najvećoj i najstarijoj zbirci meteorita na svijetu pod rednim brojem 1 kao prvi i jedan od najvećih primjeraka. Za manjeg se smatra da ga je lokalni kovač prekovao u čavle. Polirana pločica od tog meteorita (mase svega 0,56 g) nalazi se i u zagrebačkom Prirodoslovnom muzeju, a slični komadići čuvaju se u muzejima u Berlinu, Calcutti, Chicagu, Göttingenu, Harvardu, Parizu, Sarajevu i Stockholmu. Tadašnji ravnatelj tvornice porculana u Beču A. Widmannstätten ispitaio je Hrašćinski meteorit na način da je izbrusio i polirao jednu pločicu meteorita i podvrgao je visokoj temperaturi. Tada su nastale pravilne šare (tzv. Widmannstättenove linije) koje i danas predstavljaju jedan od načina dokazivanja svemirskog porijekla željeza. Isprepletena struktura velikih kristala čistog željeza i nikla, tad je nazvana „Agramit“ u čast gradu Zagrebu.

Hrašćinski meteorit je prvi na svijetu o kojem je napravljen zapisnik pada i prvi kojemu je dokazano svemirsko porijeklo. Zapisnik je sastavio generalni vikar Zagrebačke biskupije Vuk Kukuljević 6. kolovoza 1751. godine.

Naselje Hrašćina smješteno je na brežuljkastom terenu krajnjeg SI dijela Krapinsko-zagorske županije. Iz antičkog doba potječe sustav komunikacija koje su u upotrebi još i danas. U srednjem vijeku, zahvaljujući trgovini mjesto bilježi značajniji razvoj, od kada datira i župna crkva sv. Nikole s najstarijim romaničkim slojem iz 14. st. Provala Turaka donosi značajnu stagnaciju i propadanje feudalnih gradskih naselja pod južnim padinama Ivanšćice, pa se tek u 18. st. u Hrašćini gradi župni dvor te dograđuje i barokizira crkva. Naselje je zadržalo srednjovjekovni karakter i strukturu sa župnom crkvom kao vizualnim i duhovnim žarištem, kojemu ni recentna izgradnja nije narušila izvorni sklad i formu.

Poklonac sv. Ane Samotreće s uzidanom rimskom stelom nalazi se na križanju cesta u samom središtu naselja Hrašćina. Kubus poklonca podijeljen je u tri zone. U donjoj zoni ugrađen je dio rimskog nadgrobnog spomenika, u središnjoj je smještena skupina sv. Ane s malim Isusom i Marijom dok se u trećoj nalazi reljefna ploča s portretom S. Radića.

Rimska stela ugrađena u poklonac sv. Ane Samotreće. Provenijencija ugrađene rimske stele je nepoznata. Riječ je o gornjem dijelu stele s uklesanim trokutastim zabatom profiliranih rubova u čijem središtu se nalazi glava Gorgone s pticom sa svake strane. U edikuli su isklesana dva poprsja, desno starijeg muškarca a lijevo žene. Od natpisa sačuvano je samo:

M VLP CEMI [...] SAVI F AN [...] VOLVS [...]

Župna crkva sv. Nikole biskupa zaprema dominantan položaj na gradištu sred nekadašnjeg oppiduma Hrašćine. Kao važno središte starih hrvatskih rodova spominje se već u vizitacijama 1334. godine, ali se njen današnji izgled definira tijekom narednih stoljeća, posebice tijekom 18. stoljeća kada dobiva svoj najveći umjetnički značaj. Pravokutne je lađe, šireg poligonalnog zaključenog svetišta, zvonika uz sjeverno pročelje sa sjevernom i južnom kapelom. Bogatstvo kojom odiše unutrašnjost crkve nije moguće naslutiti prema vanjskom izgledu, ali je barokizacijom u 18. stoljeću uravnoteženim volumenima povišenog broda i svetišta kao i volumenima bočnih kapela te vertikalom zvonika, i vanjština crkve dobila novu kvalitetu. Novi prostor, definiran u 18. stoljeću, opremao se pripadajućim sakralnim inventarom, za što su se pobrinule izuzetno bogate i utjecajne velikaške obitelji, poput grofova Celjskih, Batthyanya, Draškovića i Jelačića. Čitavu unutrašnjost crkve prekriva ciklus zidnih oslika koje pripisuju pomoćnicima Antuna Lerchingera i zagrebačkom slikaru Antunu Archeru.

Kurija Belošević iz 1848. godine – „zadnja hiža rađena na tlaku“. Izgradio ju je barun Dragojlo Kušlan. Služila je kao kuća za odmor u vinogradu o kojemu je brinuo vincilir.

Pripadala je obitelji Josipa Jurja Strossmayera. U njegovo je vrijeme imanje dobilo ime Njeguš. Pradjed današnje vlasnice, esperantske književnice Spomenke Štimec, bilježnik Stjepan pl. Belošević, kupio ga je 1920. od Strossmayerovog nećaka Alberta Unukića-Androvskeg.

U kuriji je (do 1957.) živjela zagorska učiteljica Štefanija Bernas-Belošević. Pisala je knjige od kojih je najpoznatija zbirka pripovijedaka za djecu „Na zagorskim stazama“.

Danas je kurija zaštićena hrvatska baština. Pripada joj perivoj, voćnjaci, sjenokoše, livade i šuma u površini od 12.000 m². U kuriji se održavaju susreti esperantista, a od 1995. „Susreti meteorita“ kad Hrašćini u goste dolaze hrvatski književnici. I književnik Gustav Krklec svraćao je u kuriju. O njoj je napisao putopis „Zagorje u snijegu“ koji je objavljen u zbirci „Hrvatski putopisi“. Knjiga je obavezna školska lektira.

Kapela Majke Božje Žalosne iz 1735. u Trgovišću. Kapela je smještena u središtu naselja, na sjecištu putova. Tlocrt čini polukružno zaključeno svetište, pravokutna lađa s bočno postavljenim polukružnim kapelama i pročelni zvonik. Pregradnji je bilo nekoliko, a onom iz 18. st. pridodana je pravokutna lađa s polukružnim bočnim kapelama te je cijela unutrašnjost nadsvođena. Tada kapela dobiva karakteristični trolisni tlocrt rijedak na području kontinentalne Hrvatske. U kapeli se nalazi vrijedan, ali jako oštećen inventar sa stilskim obilježjima varaždinskog kiparstva sred. 18. st. Glavni oltar iz 1754. g. komponiran je kao okvir oko središnjeg kamenog kipa Majke Božje Žalosne, djela varaždinskog kipara Ivana Jakova Altenbacha iz 1692.

Pil sv. Marka u Domovcu podignut je 1647. godine, kao spomen i zahvala za odlazak Turaka iz ovih krajeva. Nalazi se na raskrižju puteva. Pripada tipu stupaca s kubusom. Njegov donji dio čini monolitni stup, po narodnoj predaji rimskog podrijetla na koji se nastavlja kraći stupić na kojemu se nalazi kocka raščlanjena na sve četiri strane plitkim polukružno završenim nišama. U niši na prednjoj strani uklesano je rustično raspelo, u bočnim nišama uklesani su INRI i Kristov monogram, a u stražnjoj niši uklesan je Marijin monogram. Pil je zaključen vitkim stožastim krovicom na čijem se vrhu nalazi željezni križ.

Kapela sv. Benedikta – Sv. Benedikt blagoslovljen je duhovni velikan i jedan od otaca zapadne kulture. Zaštitnik je vinograda. Pravilno orijentirana kamena kapela sv. Benedikta sagrađena je na uzvisini iznad naselja Gornji Kraljevec u općini Hrašćina. Jednobrodna građevina polukružne apside s lađom naknadno produljenom prema zapadu. Unutarnji prostor kapele podijeljen je na prostor svetišta, svođen kalotom apside, te na prostor lađe koji je svođen lažnim bačvastim svodom izvedenim u drvenoj oplati. Stariji korpus kapele – apsidalni dio, znatno je stariji i potječe iz 16. st. Kasnije je svetište povišeno, a predvorje koje je stajalo ispred kapele je zatvoreno, o čemu svjedoče veliki zazidani lučni otvori. U 19. stoljeću je ispred pročelja podignut zvonik zidan ciglom. Glavni oltar iz kapele sv. Benedikta jedan je od rijetkih oltara 17. stoljeća čiji je ikonografski program u potpunosti riješen slikama na drvu, a ne kipovima kako je na ovim prostorima gotovo pravilo. Osim ikonografije zanimljiv je i jarki kolorit te oblik dekorativne plastike akantusa koja je zbijena i krupna. Ostatak oltara, napose njegova arhitektura bojana je zemljanim nijansama crvene i smeđe.

Pipinićevi članci iz Hrvatskog planinara (Naše planine)

Naše planine, 1952, br. 7-8, str. 169-177; Branimir Pipinić, Ivančica
<https://www.hps.hr/hp-arhiva/195207.pdf>

Naše planine, 1954, br. 8-9, str. 309-312: Branimir Pipinić, Piramida nad Hrašćinom
<https://www.hps.hr/hp-arhiva/195408.pdf>

Hraschina meteorite 3D snimak:

<https://sketchfab.com/3d-models/hraschina-meteorite-nhmw-min-a2-52bbf1933af444d4adb2478d1bfaf0f>